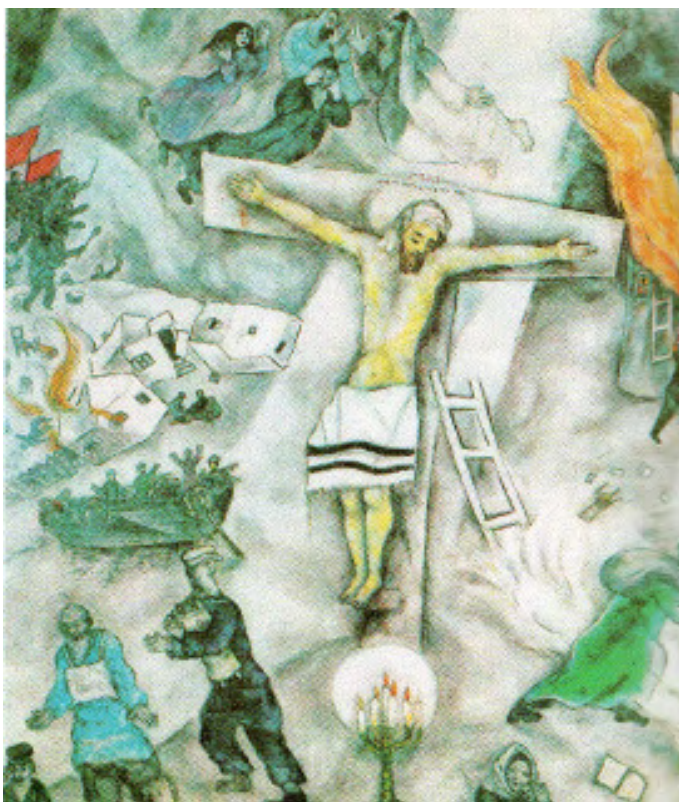

RECERCA

47

L'EVANGELI ÉS JESÚS

«L'EVANGELI ÉS JESÚS»

Josep Oriol Tuñí

Josep Oriol Tuñí és jesuïta, teòleg especialista en l'Evangelí de Joan i docent durant molts anys de la Facultat de Teologia de Catalunya i de l'Institut de Teologia Fonamental de Sant Cugat. Pertany a l'Associació Bíblica de Catalunya i a la Societat d'Estudis del Nou Testament. Ha publicat nombrosos llibres i articles sobre el quart evangelí, el darrer dels quals: «El Evangelio es Jesús. Pautas para una nueva comprensión del evangelio según Juan», Ed. Verbo Divino 2010.

A continuació transcrivim la conferència que va pronunciar en el marc de la Trobada Fraterna dels Caputxins de Catalunya al convent de Pompeia. El contingut és una aproximació a la figura de Jesús, tal com ens apareix en els evangelis.

Primerament, vull agrair a en Josep Manuel que em convidés a parlar sobre Jesús. Li vaig dir que sí de seguida, potser perquè és un tema que, immerescudament per part meua, s'ha constituït en el veritable centre de la meua vida, des del començament de la meua docència i jo crec que en aquests quaranta anys –amb els parèntesis imposats per tasques que tenien una prioritat molt clara, com la de provincial, que és «una tasca que demana tot l'home», que deia St. Ignasi-, m'he apassionat sempre per la figura de Jesús, però no d'una manera romàntica, ni d'una manera que volgués evocar gestos concrets, sinó pel que el NT i els evangelistes en concret ens transmeten de Jesús. Perquè, per a l'accés a Jesús, la mediació és absolutament indispensable. No es pot donar una relació amb Jesús que no sigui a través d'algun intermediari o mitjancer. En aquest sentit, el meu apassionament pels evangelis ha estat precisament, perquè són un mirall de Jesús, i sempre es donarà. L'Església tampoc no ho canviarà mai això. L'Església no canonitzarà mai cap biografia de Jesús i, per tant, sempre ens remetrà als evangelis. Això, crec que és molt important de tenir-ho en compte, perquè el que l'Església continua presentant-nos com a mitjà d'aliment, de creixement, d'aprofundiment, d'experiència, de pregària, de contemplació, són els evangelis. I ho seran sempre. Ho han estat durant dos mil anys i ho continuaran essent tots els anys que calgui; per tant, des d'aquesta perspectiva, sóc molt crític, sincerament, de les vides de Jesús. Probablement se n'han d'escriure, i no hi ha dubte que moltes s'han escrit amb molt bon criteri i encert, però les vides de Jesús no surten als evangelis. No ens enganyem, ni la de Benet XVI, per més ben intencionada i pietosa que sigui, que ho és.

Jo crec que els evangelis són un referent absolutament qualificat i que no seran mai substituïts. Per això, quan se'm va demanar de parlar de Jesús vaig dir que només evocaria el Jesús que tenim en els evangelis i això és el que em proposo de fer breument i sense gaires pretensions.

Fer una xerrada sobre els quatre evangelis, crec que té avantatges, però té l'inconvenient, evident per a tots vosaltres, que amb cinquanta

minuts és molt difícil donar una versió aprofundida del que diuen aquests autors sobre Jesús. Tanmateix, penso que el ventall és bonic i, si més no, il·luminador, suggerent, novedós. A més, és el que va entusiasmar fites fonamentals de l'espiritualitat cristiana com St. Francesc i St. Ignasi. La renovació de l'Església ha vingut d'aquests personatges que han tingut un contacte amb el Jesús dels evangelis. I el tema en profunditat és aquest: Jesús és el que pot renovar-nos, il·lusionar-nos, donar-nos l'embranchida que sovint ens falta.

És en aquest sentit que jo goso avui fer la presentació dels quatre evangelis i de la seva peculiar –perquè ho és-, manera de veure el misteri de Jesús que, en qualsevol cas, continuarà essent misteri. Fins aquí, a tall introductor. Ara us vull presentar tres textos que repeteixo molt a classe; un del s.XIX, de 1898, un text que hi ha a la biblioteca de l'Institut de Teologia Fonamental de St. Cugat. És el comentari de dos britànics,

francament interessant. L'Evangeli de Joan –dic això per introduir l'esmentat comentari-, al final diu quelcom molt rellevant per justificar perquè s'ha escrit l'obra, diu que Jesús va fer moltes altres coses, va impartir molts altres ensenyaments que no es troben en aquest llibre, però les que hi consten s'han escrit «perquè cregueu que Jesús és el Messies, Fill de Déu i, creient, tingueu vida en el seu nom» (Jn 20,31). És la cloenda de l'evangeli, que tots coneixem.

Després hi ha un altre capítol afegit, amb l'aparició de Jesús al llac de Galilea, que és posterior, és un *post scriptum*, un epíleg. El que m'interessa remarcar és que l'autor ha triat algunes coses, però n'hi ha d'altres que no estan escrites; per tant, no es tracta de refer la vida de Jesús, sinó de donar alguns trets més característics, més impactants, que més ressò poden tenir en la vida de la comunitat. Doncs bé, «si acceptem –diu el comentari dels dos britànics-, que els materials que configuren l'Evangelí de St. Joan (materials, per tant, paraules de Jesús, ensenyaments de Jesús, fets i actuacions), han estat seleccionats, estructurats, presentats sota l'embranchida, la força, la dinàmica del que es vol comunicar, del que es vol transmetre, si acceptem que hi ha una selecció de dades, avancem molt en la comprensió de l'Evangelí.

Donem uns passos gegantins, perquè el resultat d'aquesta selecció qualificada és que el text, la materialitat del text, produeix un «resultat en la ment del lector, produeix un impacte, li arriba amb una força de tal categoria que es pot comparar amb la que produïa nostre Senyor mateix sobre aquells que eren testimonis de les seves actuacions i dels qui escoltaven les seves paraules» (1).

Jo penso que això que van dir aquests autors del s.XIX és estrictament veritat. És a dir, que els textos evangèlics i no només el de Joan volen arribar al lector amb la força, l'Esperit i l'embranchida d'aquell Jesús. Per tant, aquest és el tarannà amb què nosaltres llegim els evangelis o hauríem de llegir-los. Els hauríem de llegir cercant aquesta força, dinàmica, novetat constant, perquè la tenen.

Jo he llegit l'Evangelí de Joan centenars de vegades en quaranta anys – no exagero-, i sovint torno a llegir coses que no les he entès o no m'han arribat, però aquell dia, en aquell moment, en aquelles circumstàncies, amb aquella pregunta..., trobo una resposta. He fet aquesta experiència, repetides vegades a les meves classes. Cito un text i, aleshores, els dic: aquest text, de quin autor és? Us sona en el NT? Potser l'hem llegit dotzenes de vegades i no el reconeixem, perquè acostumem a suplir i diem: aquí és on Jesús diu allò... I no és cert, no ho diu en aquell evangeli i aquest fet és significatiu. Aquest és el marc d'aquesta xerrada d'avui,

que complemento amb dues citacions més, que no comentaré, però llegiré, perquè coincideixen amb el que acabo de dir. L'any 1972, Wayne Meeks, autor nord americà que va fer la tesi sobre la figura de Moisès a l'Evangeli de Joan i que no esmentava el comentari del s.XIX de Milligan i Moulton que acabo de citar (almenys no s'hi referia), deia gairebé el mateix que els seus predecessors: «el llibre funciona per als seus lectors exactament de la mateixa manera que l'epifania del seu heroi (Jesús) funciona dins de la narració i dels diàlegs» (2).

A Meeks vaig tenir la sort de conèixer-lo a París l'any 1980 en una reunió de la Societat d'Estudis del NT. Uns anys més tard, el 2004, el vaig rebre oficialment a la Facultat de Teologia de Catalunya quan jo era degà. Des de l'any 1980 considero Meeks com un dels estudiosos més incisius de l'evangeli de Joan que he llegit.

C.K. Barrett, un altre exegeta que va publicar un comentari a Joan el 1955, de la Universitat de Durham, antiga abadia medieval del Nord d'Anglaterra que ha produït professors extraordinaris, deia: «el que Joan va veure amb molta més claredat que els seus predecessors, els altres evangelis, és que Jesús és l'Evangelí i l'Evangelí és Jesús» (3). És a dir, als humans se'ls oferia Jesús mateix i aquest Jesús era el que els humans escoltaven i veien en els relats evangèlics. Curiosament, Barrett tampoc no cita a Milligan i Moulton. Jo crec que aquest és el moll de l'os que està a la base dels quatre evangelis i de cadascuna de les seves presentacions de la figura de Jesús. Com a colofó d'aquestes cites, una referència que avui dia no està de moda ni de bon tros: el comentari de Rudolf Bultmann de 1941, el qual també tenia com a punt de referència fonamental la lectura de l'Evangelí de Joan com una lectura d'empatia, de proximitat, de deixar-se interpel·lar pel que deia el text i per la manera com presentava Jesús. En aquesta mateixa línia, el Jesús que us presento és el dels evangelis, que no és només Jesús, sinó el Jesús en el qual creia aquella gent. Dit això, a tall d'introducció i que ara no desenvolupo més, parlaré de Marc, Mateu, Lluç i Joan; donaré una definició de cada evangelí i situaré Jesús en el context i en el nucli d'aquestes obres.

L'Evangelí de Marc

Marc és el més antic dels quatre, com sabeu, escrit cap a l'any 70 de la nostra era; és una obra pionera, d'originalitat notable, una obra que ha copsat el Jesús en què creu la comunitat. Marc presenta una obra que bascula en allò que els tècnics en diuen el secret de Jesús, el secret messiànic. Penso que cal parlar d'aquest evangelí des d'aquest estri, que és hermenèutic i teològic més que històric, perquè altrament no entendrem mai els evangelis.

L'Evangelí segons Marc que presenta Jesús amb aquesta òptica diu que el qui tenim present entre nosaltres, que viu a la nostra celebració, la nostra Eucaristia és el mateix que va viure a Natzaret, va passejar pel llac de Galilea, etc.

Aquesta formulació, que és la que defineix el que fa l'autor de l'Evangeli de Marc, és un intent de correcció o de corregir una teologia triomfalista. Aquest evangeli vol corregir una visió teològica que fugi de la realitat, perquè el Jesús ressuscitat en qui creu la comunitat, ja és el qui està entronitzat, d'acord amb la manera de parlar del NT. L'autor diu que això és veritat, però hi afegeix: a través de la creu, per dir-ho ras i curt. Per això Jesús, en aquest evangeli, diu contínuament que el Fill de l'home serà entregat, crucificat i que el tercer dia ressuscitarà. Per tant, l'ensenyament d'aquest evangeli puntualitza que Jesús és el que fa miracles, que deixa esmaperduda a la gent, però tot això és a través de la creu. Es dóna, doncs, aquesta paradoxa, aquest contrast, aquesta aparent contradicció que Pau formula a 2Co, quan diu «és quan sóc feble que sóc fort» (2Cor 12,10).

L'encapçalament de l'Evangeli de Marc és: «Començament de la Bona Notícia de Jesús, Messies, Fill de Déu». Aquest és el títol que, tanmateix, anuncia el tema: Jesús era Fill de Déu i ho és en la mesura que serà reconegut com a tal al final de tot, a la creu, pel centurió: «Veritablement aquest home era Fill de Déu». El primer verset i aquest moment culminant de la narració constitueix l'arc que cobreix tota la vida de Jesús i, entremig, dos moments cabdals: el baptisme i la transfiguració. En el baptisme, en aquell «Tu ets el meu Fill», Jesús pren consciència d'aquesta filiació, a través de les mateixes paraules que Déu li adreça, en un evangeli que, a més, no presenta la infantesa de Jesús (encara que no la nega). Aquí, però, el que es vol posar de relleu és que Jesús percep la seva condició, la seva missió i la seva tasca en aquest baptisme. I això enllaça amb la transfiguració, l'altre moment, en què «aquest és el meu Fill» és revelat a tres deixebles. Des del punt de vista de la presentació, Marc dóna una visió de Jesús com a Fill de Déu que ha après que la seva missió és veritablement portar la Bona Notícia a tothom.

L'Evangeli de Marc el que pretén és la presentació d'un Jesús que és fort en la feblesa; en aquest sentit, penso que aquest evangeli –això també ho diuen altres estudiosos–, és un evangeli paulí; presenta un Jesús que percep la realitat que viu en la vida de cada dia i això ho fa palès a través de les paràboles.

Per tant, ens ofereix la lectura d'un Jesús que està contínuament penetrant la realitat que viu amb la llum de la missió que ha rebut. Totes les petites escenes que van remarcant les paràboles de Jesús, les guaricions, el fet d'apartar-se de les multituds per reposar amb els deixebles, perquè no tenen ni temps per menjar –diu el text-, tot plegat és una visió d'aquest Jesús que és realment el fill de Maria, que és el que a Natzaret no pot fer miracles, perquè no creuen en ell, però que veu la seva missió a tot arreu, com la llavor que cau en el terreny més o menys abonat, que creix sola. Aquesta és una paràbola que només es troba en aquest evangeli (Mc 4,26-29) i que suposa una observació de la realitat feta amb una senzillesa i una profunditat notables, a partir de l'home que ha llançat la llavor i que veu que creix sense fer res fins que esclata la plenitud de la

collita. És una contemplació com la de la petita llavor que quan creix esdevé una hortalissa tan gran que els ocells s'hi ajoquen. La lectura de Marc ha de ser una lectura de la contemplació de com Jesús ha estat capaç de penetrar la realitat de cada dia amb aquesta tasca donada, que és do i que li fa copsar el més petit detall, gest de la natura, de les relacions humanes, de les inclemències del temps, com quan fa callar les aigües del mar i es fa el gran silenci, la quietud, la calma. Els que heu estat a mar, en una embarcació petita- jo també hi he estat en alguna ocasió-, sabeu que quan tires l'àncora i el bot es para, sembla que s'aturi el món.

Per tot el que he dit, la visió de Marc és extraordinàriament rica i colpidora i el secret, com ja he dit, és clau. Això ho va descobrir William Wrede el 1901. Wrede va descriure el secret messiànic com a clau de lectura dels evangelis. Jo penso que el que deia en Josep Manuel, al començament, del doble nivell dels evangelis és això: d'una banda hi ha la vida de Jesús i, de l'altra, la fe de la comunitat. Això està lligat de tal manera que no es pot destriar com pretenen alguns que no ho entenen.

L'Evangelí de Mateu

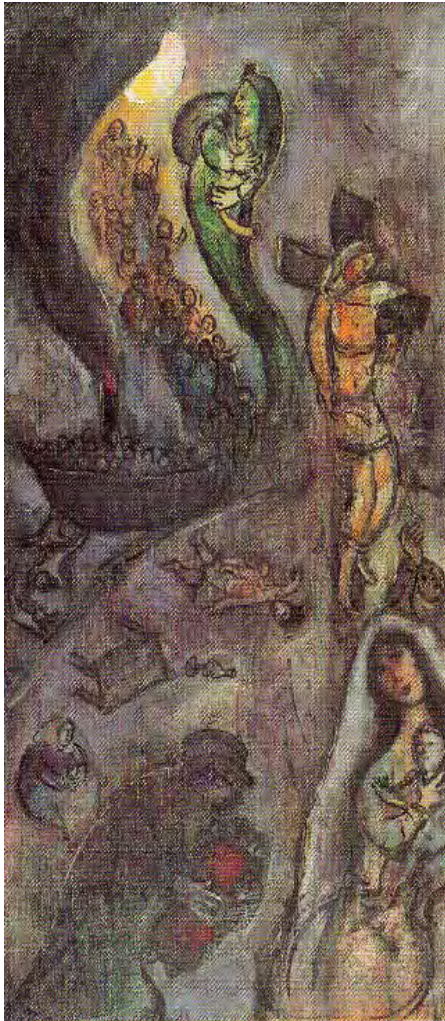
Cal tenir present que aquest evangelí no és el més llarg de tots, dels 660 versets del de Marc, n'hi incorpora uns 616, per tant, pràcticament tot Marc és a Mateu. Per altra part, Mateu ha disposat d'una altra font que comparteix amb Lluc i que és la segona font sinòptica, l'anomenada Q pels especialistes, especialment pels exegetes alemanys que manaven en aquest tema, perquè la paraula «font» en alemany és «Quelle», com alguns ja sabreu.

Aquesta segona font sinòptica a Mateu li ha fornit una sèrie de textos sobre Joan Baptista, sobre la Saviesa, sobre el Fill de l'home, etc., cosa que fa que l'Evangelí de Mateu agafi un altre aire, una altra volada i que sigui un evangelí amb un missatge bastant diferent del de Marc.

Jo descriuria l'Evangelí de Mateu, sense cap pretensió, com la nova Llei en forma de Bona Notícia: les Benaurances, la muntanya, el sermó. Diu l'evangelí que el jou que Jesús posa, que és el jou de la Llei –el jou era la figura de la Llei-, és suau i la càrrega lleugera. Això només ho diu aquest evangelí. L'Evangelí de Mateu és l'evangelí que reflecteix la teologia extraordinàriament complexa i d'una veritable cruïlla teològica que va ser Antioquia de Síria. Una teologia que viu entre els que diuen «Senyor, Senyor» i els qui fan la voluntat del Pare del Cel (Mt 7,21-27).

L'Evangelí de Mateu bascula damunt cinc grans discursos de Jesús. A Marc només hi ha un discurs i una disquisició apocalíptica al final, però, diferentment, a Mateu Jesús parla en discursos i en fa cinc que són com fites al llarg de la narració: el primer és l'enunciat del nou

programa, de la Bona Notícia, la Llei com a Bona Notícia (Mt 5-7); el segon és el discurs als missioners que van de missió apostòlica (Mt 10); el tercer són les paràboles (Mt 13); el quart, el discurs eclesial (Mt 18) i el cinquè, el discurs de la fi del món, amb aquelles paràboles impressionants del Fill de l'home que assegut, jutja i demana comptes a la gent (Mt 24-25). Jesús, doncs, a l'Evangeli de Mateu és el nou Moisès. És el que declara i programa la nova Llei, que no és Llei, sinó que és Bona Nova. Aquí canvia molt la manera com Jesús és Fill de

Déu. Mateu ho explica als primers capítols, que són com una veritable narració teològica. En aquest sentit, en el naixement de Jesús hi perdem el temps si només busquem dades cronològiques, com per exemple, quin any va anar a Egipte Jesús. L'important no és el temps, sinó que va complir la profecia i, per tant, que Jesús és el Messies. Aquest és l'ensenyament, que remet a Os 11. D'aquesta forma, la filiació de Jesús ja és coneguda; ell no rep en aquest evangeli una revelació de la seva tasca i missió a través del baptisme, sinó que ja la coneix per la força de l'Esperit Sant; per tant, la confessió de fe de la comunitat ja està justificada amb aquesta actuació «extra» de Déu en el moment de la concepció humana de Jesús. Jesús és el Messies des del moment que comença a ser de la nostra condició terrenal i humana. Però, aleshores, què és el que fa Jesús, a Mateu, de cara als seus

seguidors, de cara a nosaltres, lectors de l'evangeli? Nosaltres hem de tenir oli a les llànties, com les noies que esperen l'espòs. És una paràbola ben estranya. L'oli està clarament relacionat amb les bones obres, com ho és el got d'aigua que donem a qui té set o el vestit a aquella persona que va nua. El capítol 25 és això: «Tot el que heu fet a un d'aquests petits, m'ho heu fet a mi». «Però, quan ho hem fet? No ho sabem que ho fem per vos, per tu». Jesús ens respondria que és el mateix.

Estem davant d'una obra que és l'obra de les exigències. És una obra jueva, i el judaisme és ètic, no hi ha judaisme sense ètica, no n'hi pot haver; per tant, l'Evangeli de Mateu accentua aquest punt que els judeocristians de l'època reivindicaven. De tota manera, l'Evangeli de Mateu, com he dit abans, reflecteix una comunitat complexa i aquest Jesús de Mateu es veu en l'obligació de demanar les bones obres a tothom; s'han de fer bones obres a tots aquells que ho necessiten: els pobres, els marginats, els que estan fora de la societat, els que no són acceptats. Tanmateix, Mateu afegeix una paràbola per si de cas, que és la dels treballadors que van a la vinya a primera hora del matí, a mig matí, a començament de la tarda i al vespre, i els dona un denari, començant pels que hi han anat al vespre; en aquest cas, la qüestió de les bones obres queda radicalment relativitzada, perquè l'important no són tant les bones obres com estar atent a la crida, i aquesta crida pot arribar ben aviat, a la meitat o al final, però cal escoltar, perquè en definitiva, la salvació, tant pels de primera hora com pels de l'última, és gratuïta. Això crec que són cops amagats dels evangelis, però hem d'estar amatents per a copsar-los, altrament perdem el seu nucli més important.

L'Evangeli de Lluc

En l'Evangeli de Lluc ens trobem en un altre món. Lluc utilitza els mateixos materials que Mateu, però les dues obres són completament diferents. Anecdòticament, el passat mes d'octubre vaig anar a donar Exercicis a uns jesuïtes a un país llunyà i exòtic que es diu Cambòdia, i vaig escollir Lluc, perquè en aquell país el 15000 catòlics que hi ha enmig dels 14 milions budistes, han fet una opció des del primer dia que és predicar la Bona Notícia de Jesús, però al mateix temps guarir la gent ferida per les mines antipersones, que encara n'hi ha centenars

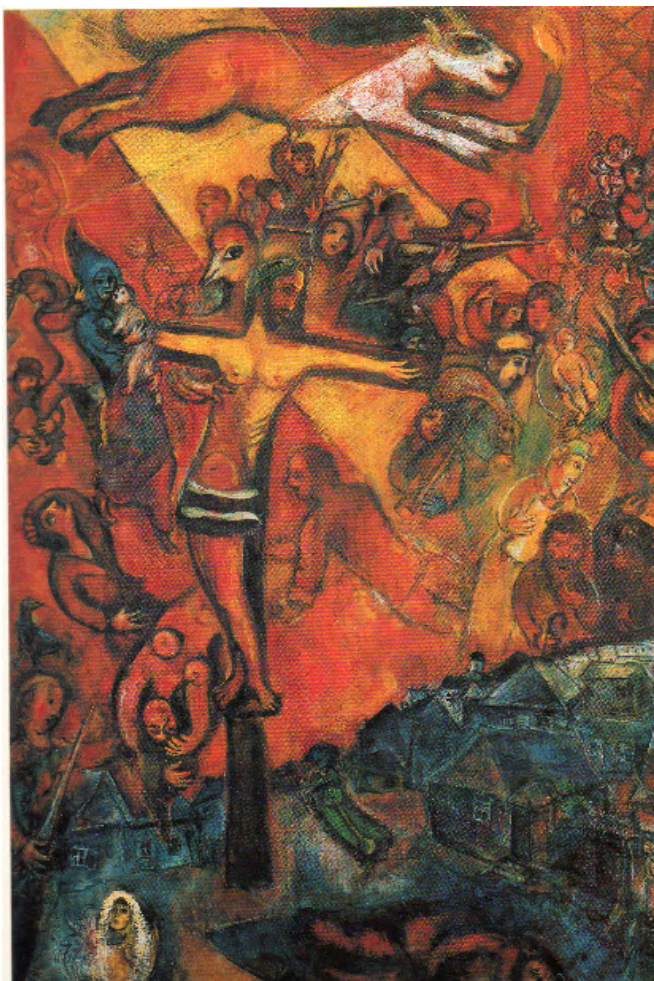
cada any. Bé, doncs, els vaig presentar Lluc, perquè Lluc és la humanitat compassiva i misericordiosa de Jesús, o bé com diu Leonardo Boff –ho vaig llegir una vegada-: «Tan humà com aquest Jesús només ho pot ser Déu».

A Lluc li interessa la gent, no li interessa l'estructura ètica dels temes; li interessen les persones, cada una amb la seva peculiaritat, amb la seva identitat i, per tant, té una cura extraordinària de presentar les mateixes escenes que Mateu, però posant l'accent en la persona.

Així, per exemple, posa de relleu que a aquell endimoniat de la sinagoga -capítol 5 de Lluc (Cf. Mc 1, 21-27)-, Jesús li va dir: «surt d'aquest home!», i va sortir, però no li va fer cap mal, (ho afegeix l'evangelista). Detalls com aquest n'hi ha múltiples. Un altre és el cas de Judes, quan vénen a empresonar a Jesús a l'hort. A Marc no li diu res, a Mateu, l'insta a anar al gra; en canvi a Lluc li diu: «Judes (utilitza el nom!), amb un bes entregues el Fill de l'home?». Realment estem en una altra pel·lícula. Un altre episodi és aquell en què un personatge (Pere, a l'Evangeli de Joan) talla l'orella al soldat que deté Jesús a l'hort. En l'Evangeli de Lluc, Jesús s'acosta, li toca l'orella i el guareix. Naturalment, Lluc no té cap manuscrit que hi digui això. La idea de Lluc és que Jesús sempre s'aboca a la persona més necessitada, perquè Jesús és atenció, és proximitat. Per això el gran missatge de Lluc se centra en fer el bé a allò que està irremeiablement perdut. La paraula grega que utilitza en sis textos per descriure-ho és *ὁ ἀπολωλός* (*to apolôlós*), del verb grec *apollymi* que vol dir estar o ser destrossat, estar o ser mort. Aquest verb no defineix a algú que s'ha extraviat, sinó a algú que ha perdut tot tipus d'esperança, que està destrossat, desfet, i és Jesús qui surt a buscar aquesta ovella perduda. L'ovella perduda és un paradigma formidable en l'Evangeli de Lluc. Mateu també té aquesta imatge, però en aquest cas l'ovella representa un de la comunitat que cal vigilar que no es perdi; en canvi, a Lluc és la humanitat i no només la comunitat. El que està *ὑδρεύων* és el pobre desgraciat que ha marxat i s'ha perdut per sempre, per tant, el pastor surt a buscar-la i quan la

troba se la carrega a l'esquena –detall de Lluc-, i quan arriba a casa crida els veïns i la família i els diu que l'ha trobat i fan festa. El que estava perdut ha estat retrobat. Aquest és el missatge del Jesús de Lluc. Per això és tan atractiu, tan proper, tan assequible. És un Jesús que estima, no malgrat el pecat dels homes i dones d'aquest món, sinó abans del pecat dels homes i dones d'aquest món. És a dir, el perdó es dona abans del pecat.

L'Evangelí de Joan

Joan, més que els altres, aconsegueix el que ja he dit al començament, que el text d'aquest evangelí és Jesús. A tall d'exemple d'això, els altres evangelis –encara que jo ho he concretat en el cas de Marc-, tenen el missatge centrat en el Regne i tot el que fa Jesús és per il·lustrar, exhortar la proximitat del Regne, demanar a la gent que s'esforci per aconseguir el do del Regne, perquè és un do, no és quelcom que aconseguim nosaltres. Això ocupa un lloc que, si més no, posa la figura de Jesús en paral·lel amb aquest missatge.

El missatge és que Jesús ve, però el que Jesús proclama és la vinguda del Regne, que és la vinguda de la benvolença, de la bondat, de la misericòrdia de Déu, etc. A l'Evangelí de Joan, Jesús no predica el Regne, Jesús es predica a si mateix; per tant, el predicador i allò que predica el predicador és el mateix.

Així, en el quart evangelí, molt més clarament que en els altres tres, el Jesús que proclama és alhora el Jesús de Natzaret, que va predicar, exhortar, acompanyar, per una banda, però també els cristians que varen predicar Jesús. Jesús reuneix en la seva persona el que ell va predicar: la benvolença, la bondat, l'estimació de Déu..., però, a més, el que van predicar els cristians, és a dir, que Jesús era la realització plena d'aquest missatge. Per tant, en Jesús conflueixen els dos nivells: el de Jesús i el de la comunitat, però fusionats d'una manera encara més difícil de destriar que no pas la que tenim als altres evangelis. Jesús en l'Evangelí de Joan és, fonamentalment, com l'àmbit de Déu es fa present en l'àmbit humà i, per tant, des de la perspectiva greco-occidental que més aviat ens caracteritza, aquest evangelí és l'evangelí de la divinitat de Jesús. Jesús en el quart evangelí és Déu. Però això no ho podem explicar així, perquè si ho diem d'aquesta manera, falsegem el missatge. El missatge està sempre dit en funció de Jesús i no es pot treure aquest missatge teològic del marc de l'evangelí, perquè aleshores es queda sense marc i ens trobem perduts davant d'una teologia ideològica. El que hem après en els últims vint anys sobre els evangelis i la Bíblia en general és que no la podem desemmarcar, treure-li el marc que li pertany i li pertoca.

Per tant, hem de respectar aquest context perquè és el que ens dona l'abast del missatge i de la proximitat de Jesús.

Finalment, per acabar, repeteixo allò que ja he dit respecte de l'Evangeli de Joan i que és que jo penso que aquest evangeli és Jesús; tal com en parla el text, és part del mateix Jesús. Per això tot aquest evangeli és al·legòric, simbòlic, perquè realment no té cap altra finalitat que il·lustrar la identitat de Jesús i, en aquest sentit, sempre té un rerefons i un marc que és fonamentalment el judaisme. Això també ho hem après al cap de cent anys de batalles aferrissades, perquè el tema de la cultura en què havíem de situar l'Evangeli de Joan ha estat molt discutit al llarg del s.XX. Penso que a hores d'ara no hi ha exegetes rellevants que dissenteixin d'aquesta opinió. L'Evangeli de Joan s'ha de llegir en el marc del judaisme, perquè ha vingut del judaisme i, a més a més, la confessió de Jesús com a Déu no és cap obstacle contra el gran dogma de la tradició jueva que diu que Déu és únic. El mateix Jesús no el contradia quan afirma que la vida eterna és «que us coneguem a vós únic Déu veritable, aquell a qui heu enviat Jesucrist» (Jn 17,3). Per tant, Jesús pot dir realment: «Qui m'ha vist a mi ha vist el Pare», però no són dos sinó que només és un.

Bé, espero que algunes de les coses que he dit us puguin haver ajudat, servit, si més no. La meva intenció ha estat exhortar-vos a una lectura dels evangelis més aprofundida, millor, més sucosa, i a apreciar les diferències, subratllar-les, perquè és una riquesa extraordinària la que tenim en aquests quatre evangelis. Com deia Ireneu en el s.II, l'evangeli de la tradició cristiana és quadriforme, té quatre formes, però és el mateix.

Notes:

(1) MILLIGAN, G. – MOULTON, J. H.: *Commentary of the Gospel of St. John*, Edinburgh 1898, pp. XXXIII-XXXIV.

(2) MEEKS, W.A.: «The man from heaven in johannine sectarianism», *Journal of Biblical Literature*, 91 (1972), p.69.

(3) C.K. BARRETT, *The Gospel according to St. John*, London 1978, 70 (n'hi ha traducció castellana)

(Transcripció: Lúdia Roig)